

Strazbur, 17. decembar 2014.

KVET(2014)4Final

KONSULTATIVNO VEĆE EVROPSKIH TUŽILACA (KVET)

Mišljenje br. 9 (2014) Konsultativnog veća evropskih tužilaca o evropskim normama i načelima za tužioce

Ovo Mišljenje sadrži:

- Povelju, pod nazivom „Rimska Povelja“,
- Detaljno Obrazloženje načela koja su sadržana u ovoj Povelji.

RIMSKA POVELJA

Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), postupajući po zahtevu Komiteta ministara Saveta Evrope da pripremi referentni dokument o evropskim normama i načelima za javne tužioce, je usaglasilo sledeće:

- I. U svim pravnim sistemima, javni tužioci (u daljem tekstu: tužioci) doprinose garantovanju vladavine prava, prvenstveno pravičnim, nepristrasnim i efikasnim sprovođenjem pravde u svim predmetima i u svim fazama postupka u okviru njihove nadležnosti.
- II. Tužoci postupaju u ime društva i u javnom interesu u cilju poštovanja i zaštite ljudskih prava i sloboda predviđenih, naročito, Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.
- III. Funkciju i zadatke tužilaca, kako u okviru tako i izvan krivično-pravnog sistema, treba utvrditi zakonom na najvišem mogućem nivou i vršiti uz najstrožije poštovanje demokratskih načela i vrednosti Saveta Evrope.
- IV. Nezavisnost i samostalnost javnog tužilaštva predstavljaju neophodan činilac nezavisnosti pravosuđa. Stoga treba podsticati opštu tendenciju povećanja nezavisnosti i delotvorne samostalnosti javnog tužilaštava.
- V. Tužioci treba da budu samostalni u donošenju odluka i treba da obavljaju svoje dužnosti bez spoljnog pritiska ili uplitanja, uzimajući u obzir načela podele vlasti i odgovornosti.
- VI. Tužioci treba da se pridržavaju najviših etičkih i profesionalnih standarda i da se uvek ponašaju nepristrasno i objektivno. Oni stoga treba da nastoje da budu, kao i da ih drugi percipiraju kao

nezavisne i nepristrasne, treba da se uzdržavaju od političkih aktivnosti koje su nespojive sa načelom nepristrasnosti i ne treba da postupaju u predmetima u kojima njihovi lični interesi ili odnosi sa licima koja imaju interes u predmetu mogu da predstavljaju smetnju njihovoj punoj nepristrasnosti.

- VII. Transparentnost u radu tužilaca je od suštinskog značaja u savremenoj demokratiji. Kodekse profesionalne etike i ponašanja, zasnovane na međunarodnim standardima, treba usvojiti i objaviti.
- VIII. U obavljanju svojih zadataka, tužioci treba da poštuju pretpostavku nevinosti, pravo na pravično suđenje, jednakost oružja i podelu vlasti, nezavisnost sudova i obavezujuću snagu pravnosnažnih sudskih odluka. Oni treba da se usmere na to da služe društvu i da posebnu pažnju posvete ranjivim kategorijama lica, posebno deci i žrtvama.
- IX. Tužioci uživaju pravo na slobodu izražavanja i udruživanja. U komunikaciji između tužilaca i medija treba poštovati sledeća načela: pretpostavku nevinosti, pravo na privatni život i dostojanstvo, pravo na informisanje i slobodu štampe, pravo na pravično suđenje, pravo na odbranu, integritet, efikasnost i tajnost istraga, kao i načelo transparentnosti.
- X. Tužioci ne treba da uživaju opšti imunitet, već funkcionalni imunitet za radnje preduzete u dobroj veri u vršenju njihovih dužnosti.
- XI. Tužioci, a kada je to potrebno i njihove porodice, imaju pravo na zaštitu države kada im je, kao posledica obavljanja njihovih funkcija, ugrožena bezbednost.
- XII. Zapošljavanje i karijera tužilaca, uključujući napredovanje, mobilnost, disciplinski postupak i razrešenje, treba da budu uređeni zakonom i zasnovani na transparentnim i objektivnim kriterijumima, u skladu sa nepristrasnim procedurama, koje isključuju mogućnost diskriminacije bilo koje vrste i koje pružaju mogućnost za nepristrasno preispitivanje.
- XIII. Najviši nivo profesionalnih veština i integriteta je preduslov postojanja delotvornog javnog tužilaštva i poverenja javnosti u tužilaštvo. Tužioci stoga treba da dobiju odgovarajuće obrazovanje i obuku u cilju njihove specijalizacije.
- XIV. Organizacija većine tužilaštava je zasnovana na hijerarhijskoj strukturi. Odnosi između različitih nivoa hijerarhije treba da budu zasnovani na jasnim, nedvosmislenim i dobro uravnoteženim propisima. Dodela i preraspodela predmeta treba da zadovoljavaju zahteve nepristrasnosti.
- XV. Tužioci treba da odlučuju o krivičnom gonjenju samo na osnovu dobro potkrepljenih dokaza, za koje razumno veruju da su pouzdani i dozvoljeni. Tužioci treba da odbiju korišćenje dokaza za koje razumno veruju da su pribavljeni pribegavanjem protivpravnim metodama, naročito kada oni predstavljaju teško kršenje ljudskih prava. Oni treba da nastoje da osiguraju da se prema licima koja su odgovorna za korišćenje takvih metoda ili za druga kršenja zakona primene odgovarajuće sankcije.
- XVI. Krivično gonjenje treba da se sprovodi na odlučan, ali pravičan način. Tužioci daju doprinos donošenju pravičnih presuda od strane sudova i doprinose delotvornom, celishodnom i efikasnom funkcionisanju pravosudnog sistema.

- XVII. U cilju postizanja doslednosti i pravičnosti prilikom vršenja diskrecionih ovlašćenja u okviru istrage i tokom sudskog postupka, treba usvojiti jasne smernice, naročito kada su u pitanju odluke o preduzimanju ili nepreduzimanju krivičnog gonjenja. Kada je to primereno, i u skladu sa zakonom, tužioci treba da razmotre mogućnost alternativa krivičnom gonjenju.
- XVIII. Tužioci treba da na raspolaganju imaju neophodne i potrebne resurse, uključujući korišćenje savremenih tehnologija, kako bi delotvorno sprovedili svoju misiju, koja je od suštinskog značaja za vladavinu prava.
- XIX. Tužilaštvu treba da bude omogućeno da vrši procenu svojih potreba, da pregovara o svom budžetu i da odluči kako da koristi opredeljena sredstva na transparentan način, kako bi postiglo svoje ciljeve na brz i kvalitetan način. Kada je tužilaštvu povereno upravljanje resursima, ono bi trebalo da efikasno i transparentno koristi savremene metode upravljanja, pri čemu takođe treba da bude obezbeđena odgovarajuća obuka.
- XX. Uzajamna i pravična saradnja je od suštinske važnosti za delotvornost javnog tužilaštva na nacionalnom i međunarodnom nivou, između različitih javnih tužilaštava, kao i između tužilaca koji pripadaju istom tužilaštvu. Tužioci treba da po zamolnicama za međunarodnu pravnu pomoć u okviru njihove jurisdikcije postupaju sa istom posvećenošću kao kada je u pitanju njihov rad na nacionalnom nivou, a takođe treba da imaju na raspolaganju potrebne instrumente, uključujući obuku, u cilju unapređenja i održavanja istinske i delotvorne međunarodne pravosudne saradnje.

Odobreno od strane KVET-a u Rimu 17. decembra 2014

OBRAZLOŽENJE

Uvod

1. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu i dalje, nakon 14 godina, nastavlja da bude značajno dostignuće. U isto vreme treba istaći da su od 2000. godine na evropskom nivou naglašavani dalji aspekti aktivnosti javnog tužilaštva i da je postala očigledna potreba za ažuriranjem i objedinjavanjem relevantnih načela.
2. U ovom kontekstu, Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), koje je osnovano od strane Komiteta ministara 2005. godine, je nastojalo da utvrdi najznačajnije trendove u pogledu položaja, zadataka i rada javnog tužilaštva. U ovom okviru, Komitet ministara je u januaru 2014. godine¹, uputio KVET da usvoji referentni dokument o evropskim normama i načelima koji se odnose na tužioce. U cilju izvršavanja ovog zadatka, KVET je uzeo u obzir dokumenta koja su navedena u Prilogu ovog obrazloženja.
3. Pravne sisteme država članica karakteriše velika raznolikost, naročito u pogledu zadataka i funkcija tužilaca. I pored toga, tužioci su uvek dužni da poštuju ljudska prava i osnovne slobode propisane Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

---

¹ 1189. sednica zamenika ministara, 22. januar 2014

4. Ovaj dokument je namenjen državnim institucijama i sudskoj, izvršnoj i zakonodavnoj vlasti, kao i praktičarima i istraživačima.

1. Definicija tužioca

5. Javni tužioci (u daljem tekstu: tužioci) su organi koji, u ime društva i u javnom interesu, osiguravaju primenu zakona u slučajevima kada je za kršenje zakona propisana krivična sankcija, uzimajući u obzir kako prava pojedinca, tako i potrebnu delotvornost krivično-pravnog sistema.² Misija tužilaca takođe može obuhvatati i ovlašćenja izvan krivično-pravnog sistema, u slučaju kada je to propisano nacionalnim pravom.³

2. Uloga tužilaca

6. U svim predmetima i u svim fazama zakonom propisanog postupka, tužioci doprinose garantovanju vladavine prava i javnog reda pravičnim, nepristrasnim i delotvornim sprovođenjem pravde⁴
7. Suštinski je važno osigurati nezavisnost i delotvornu samostalnost tužilaca i uspostaviti odgovarajuće garancije. Oni su dužni da postupaju pravično, nepristrasno i objektivno. U krivičnim stvarima, tužioci takođe moraju da uzmu u obzir ozbiljne posledice koje suđenje ima na pojedinca, čak i kada se donese oslobađajuća presuda. Oni treba da nastoje da daju svoj doprinos kako bi pravosudni sistem funkcionisao na celishodan i efikasan način u najvećoj mogućoj meri i kako bi pomogli sudovima da donesu pravične presude.⁵
8. Sistem u kojem i tužilac i sudija postupaju u skladu sa najvišim standardima integriteta i nepristrasnosti nudi veći stepen zaštite ljudskih prava od sistema koji se oslanja samo na sudiju.⁶

2.1 Funkcije u okviru krivičnog postupka

9. Tužioci igraju ključnu ulogu u ostvarivanju vladavine prava i pravilnom funkcionisanju krivično-pravnog sistema.
10. Tužioci odlučuju da li treba preduzeti ili nastaviti krivično gonjenje, vode krivično gonjenje pred nezavisnim i nepristrasnim sudom uspostavljenim na osnovu zakona i odlučuju da li treba podnositi žalbe na odluke suda.
11. U određenim krivično-pravnim sistemima, tužioci takođe imaju druge funkcije poput izrade i sprovođenja nacionalne politike u okviru krivičnog pravosuđa (uz njeno prilagođavanje, po potrebi, regionalnim i lokalnim okolnostima), sprovođenja, usmeravanja i nadgledanja istraga, osiguranja

---

² Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnjavnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 1

³ Videti Preporuku Rec(2012)11 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 2

⁴ Kayasu protiv Turske br. 64119/00i76292/01, 13/02/2009, §91

⁵ Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 24 i Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske Smernice o etici i ponašanju javnih tužilaca – «Smernice iz Budimpešte» CCPE (2005)05, 31. maj 2005, tačka III. Videti takođe Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, član 11. Videti takođe Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, član 16.

⁶ Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, član 19

delotvorne pomoći oštećenima, odlučivanja o alternativama krivičnom gonjenju ili nadzora nad izvršenjem sudskih odluka.⁷

2.1.1 Načela na kojima se zasniva krivično gonjenje

12. Pravni sistemi nekih država članica propisuju načelo „legaliteta“ kao osnov krivičnog gonjenja. Pravni sistemi drugih država članica propisuju načelo „diskrecionog krivičnog gonjenja“ ili „načelo oportuniteta“.
13. U cilju postizanja doslednosti i pravičnosti u donošenju diskrecionih odluka tokom postupka krivičnog gonjenja, treba usvojiti i objaviti jasne smernice, naročito za situacije kada treba odlučiti da se preduzme ili ne preduzme krivično gonjenje.⁸ Čak i kada sistem ne predviđa da tužioci mogu donositi odluke po diskrecionom ovlašćenju, opšte smernice treba da predstavljaju osnov za odluke koje donose.
14. Tužioci treba da nastoje da se pre donošenja odluke sprovedu sva ispitivanja i istrage u vezi sa krivičnim gonjenjem i da isto preduzimaju samo kada je predmet zasnovan na dokazima koji su ocenjeni pouzdanim i dopuštenim. Krivično gonjenje treba sprovoditi na pravičan način i uz ostajanje u granicama onoga na što ukazuju dokazi.⁹
15. Kada je učestvovanje u istrazi krivičnog dela ili nadzor nad radom policije ili drugih istražnih organa u okviru njihove nadležnosti, tužioci bi trebalo da to rade na objektivni, nepristrasni i profesionalni način i da nastoje da osiguraju da istražne službe poštuju pravna načela i osnovna ljudska prava.¹⁰
16. Tužioci treba da uzmu u obzir interese svedoka i, kada je to u njihovoj nadležnosti, da preduzmu mere u cilju zaštite njihovog života, bezbednosti i privatnosti, odnosno da osiguraju da takve mere budu preduzete.
17. Tužioci treba da uzmu u obzir stavove oštećenih kada su njihovi lični interesi pogođeni i da preduzmu ili podstaknu potrebne radnje kako bi oštećeni bili informisani o svojim pravima i o toku postupka.¹¹

---

⁷ Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 3. Videti takođe Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, član 11.

⁸ Videti Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, član 17.

⁹ Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smernice o etici i ponašanju za javne tužioce – „Smernice iz Budimpešte“, CPGE(2005)05, 31. maj 2005, tačka III, Međunarodno udruženje tužilaca, Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca, 23. april 1999, tačka 4.2. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 27.

¹⁰ Međunarodno udruženje tužilaca, Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca, 23. april 1999, tačka 4.2

¹¹ Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, članovi 32 i 33. Videti takođe: Međunarodno udruženje tužilaca, Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i

pravima tužilaca, 23. april 1999, tačka 4.3; Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske Smernice o etici i ponašanju za javne tužioce – „Smernice iz Budimpešte“, CPGE(2005)05, 31. maj 2005, tačka III; Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 13; Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, član 12

18. Tužiocima treba da pažljivo razmotre da li da preduzmu krivično gonjenje ili ne, kao i prava oštećenih, svedoka i osumnjičenih, te i da licima na koja se odnose njihove odluke dozvole pravo na njihovo preispitivanje.¹²
19. Tužiocima treba da poštuju načelo jednakosti oružja između tužilaštva i odbrane, pretpostavku nevinosti, pravo na pravično suđenje, nezavisnost suda, načelo podela vlasti i obavezujuću snagu pravosnažnih sudskih odluka.
20. Tužilac treba da pred sud iznese sve raspoložive verodostojne dokaze i da optuženom omogući da se upozna sa svim relevantnim dokazima. Postoje situacije kada treba obustaviti krivično gonjenje.¹³
21. Tužiocima treba da odbiju korišćenje dokaza za koje osnovano veruju da su pribavljeni pribegavanjem protivpravnim metodama, naročito kada predstavljaju teško kršenje ljudskih prava. Oni treba da nastoje da osiguraju da se prema licima koja su odgovorna za korišćenje takvih metoda ili za druga kršenja zakona primene odgovarajuće sankcije.¹⁴ U nekim sistemima, kršenje ljudskih prava je dovoljan razlog za odbijanje dokaza, pri čemu takvo kršenje ne mora da bude teške prirode.

2.1.2 Funkcije izvan krivičnog postupka

22. U velikom broju država, tužiocima imaju nadležnosti izvan krivično-pravnog sistema (*inter alia*: građansko, radno, upravno i izborno pravo, zaštita životne sredine, socijalna prava i prava ranjivih grupa, poput maloletnih lica, lica sa invaliditetom i lica sa veoma niskim primanjima¹⁵).
23. Kada takve nadležnosti postoje, misija tužilaca treba da bude zastupanje opšteg ili javnog interesa, zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda i osiguranje poštovanja vladavine prava.¹⁶ Oni takođe treba da odlučno poštuju demokratska načela i vrednosti Saveta Evrope.
24. Ove nadležnosti treba vršiti na način:
  - na koji se poštuje delotvorna podela državne vlasti;
  - na koji se poštuje nezavisnost sudova i njihova uloga u zaštiti ljudskih prava, jednakost stranaka, jednakost oružja i zabrana diskriminacije;
  - koji je uređen zakonom detaljno koliko je to moguće, strogo ograničen, jasno definisan i poštuje jasne objavljene smernice u cilju izbegavanja dvosmislenosti¹⁷;
  - na koji se osigurava da ne postoji neprimereno spoljno mešanje u aktivnosti javnog tužilaštva;

---

¹² Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, Članovi 53 i 54. Videti takođe: Međunarodno udruženje tužilaca, Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca, 23. april 1999, tačka 2.1. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, član 34.

¹³ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, član 55. Videti takođe Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, član 15

¹⁴ Međunarodno udruženje tužilaca, Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca, 23. april 1999, tačka 4.3

¹⁵ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 3(2008), o ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 21. oktobar 2008, §§ 16 i 19. Videti takođe: Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Obrazloženje, § 64. Videti takođe Korolev protiv Rusije (br. 2), br. 5447/03, 4/10/2010, §§ 33-34; Batsanina protiv Rusije, br.3932/02, 14/09/2009, § 27; Menchinskaya protiv Rusije, br.42454/02, 15/04/2009, § 35.

¹⁶ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 2

¹⁷ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, §§ 3 i 11, i Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 9

- na koji se poštuje pravo svakog fizičkog i pravnog lica da pokrene postupak ili postupa kao okrivljeni u cilju odbrane svojih interesa pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, čak i u predmetima u kojima javni tužilac jeste ili namerava da bude stranka¹⁸;
  - na koji se ne krši načelo obavezujuće snage pravnosnažnih sudskih odluka (*res iudicata*), uz određene izuzetke ustanovljene u skladu sa međunarodnim obavezama, uključujući sudsku praksu Suda;
  - na koji se osigurava da je mogućnost lica ili ustanova koji su uključeni u predmet da traže preispitivanje radnji tužilaca jasno propisana;
  - na koji se osigurava da je obezbeđeno pravo lica ili institucija, koji su uključeni ili imaju pravni interes u građanskim predmetima, da pobijaju mere ili nepostupanje tužioca.
25. Sve radnje tužilaca koje su od uticaja na ljudska prava i slobode treba da ostanu pod kontrolom nadležnih sudova.¹⁹
26. Kada tužioci imaju ovlašćenje da pobijaju odluke suda ili organa državne uprave, oni to moraju činiti kroz podnošenje žalbi ili kroz preispitivanje odluka U privatnoj parnici između stranaka, kada se javni interes mora braniti ili zastupati pred sudom, zadnju reč ima sud.²⁰
27. Tužilac koji postupa pred sudom izvan krivično-pravne oblasti, treba posebno, u skladu sa nacionalnim pravom:
- da ima jednaka prava i obaveze kao druge stranke u postupku;
  - da ne uskraćuje dokaze koji su relevantni za predmet spora;
  - da ne učestvuje u većanju suda, niti da ostavlja utisak da to radi;
  - kada imaju pravo žalbe na sudsku odluku, tužioci treba da imaju jednaka prava kao i druge stranke i nikad ne smeju predstavljati zamenu njihovog prava na žalbu;
  - da vrši svoja ovlašćenja nezavisno, transparentno i uz puno poštovanje vladavine prava;
  - da interveniše protiv pravnih lica u slučaju kada postoji razuman i objektivan osnov da veruje da to pravno lice krši svoje zakonske obaveze, uključujući obaveze koje proističu iz primene međunarodnih ugovora o ljudskim pravima. Relevantne odluke koje tužioci donesu izvan krivično-pravnog sistema treba uvek da sadrže obrazloženje u koje lica ili institucije uključene u predmet mogu da imaju uvid.

2.2 Alternative krivičnom gonjenju i kaznama

28. Tužioci treba da uzmu u obzir, kada je to primereno i u skladu sa zakonom, primenu alternativa krivičnom gonjenju.²¹ Kada primenjuju ove alternative, oni treba da ukažu puno poštovanje pravima i legitimnim interesima osumnjičenih i oštećenih i da ponude mogućnost posredovanja i pomirenja između učinioca i oštećenog.²² Posebno u obzir treba uzeti prirodu i težinu protivpravnog dela, zaštitu društva, karakter i prethodni život učinioca.

---

¹⁸ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 10

¹⁹ Venecijanska komisija, Izveštajo evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 73.

²⁰ Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 77.

²¹ Videti Mišljenje br. 2(2008) CCPE-a. Videti takođe Natsvlshvili i Togonidze protiv Gruzije, br.9043/05, 29/04/2014, §§ 90-91.

²² Videti Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, član 18.

29. U cilju promovisanja pravičnog, doslednog i efikasnog postupanja tužilaca, relevantni državni organi se podstiču da objave jasna pravila, opšte smernice i kriterijume za delotvorno i pravično sprovođenje krivične politike u vezi sa alternativama krivičnom gonjenju.
30. Alternativne mere nikada ne treba koristiti radi zaobilaženja pravila pravičnog suđenja izricanjem mera licu koje je nevino ili koje ne bi moglo biti osuđeno usled procesnih prepreka poput zastarelosti krivičnog gonjenja, odnosno kada postoji sumnja u pogledu odgovornosti identifikovanog učinioca ili obima štete nastale izvršenjem krivičnog dela.
31. Imajući u vidu mogući štetni uticaj krivičnog i drugog postupka na budući razvoj maloletnika, tužioci treba da, u najvećoj mogućoj meri i u skladu sa zakonom, traže alternative krivičnom gonjenju maloletnih učinilaca kada te alternative predstavljaju odgovarajući pravosudni odgovor na protivpravno delo, uzimajući u obzir interese oštećenih i opšte javnosti i postupajući u skladu sa ciljevima maloletničkog pravosuđa.²³
32. Tužioci treba da ulože svoje najbolje napore da krivično gone maloletnike samo kada je to strogo neophodno.²⁴

3. Status tužilaca i garancije koje su im obezbeđene u obavljanju njihovih funkcija

3.1 Samostalnost tužilaca

33. Samostalnost tužilaca - koja je od suštinskog značaja za vladavinu prava - mora biti zajemčena zakonom, na najvišem mogućem nivou, slično kao kod sudija. U zemljama u kojima je javno tužilaštvo nezavisno od vlade, države moraju preduzeti delotvorne mere kako bi garantovale da priroda i obim ove nezavisnosti budu ustanovljeni zakonom.²⁵ U zemljama u kojima je javno tužilaštvo deo vlade ili joj je podređeno, odnosno ima drugačiji status od onog koji je gore opisan, država mora da osigura da priroda i obim ovlašćenja vlade u odnosu na javno tužilaštvo takođe budu propisani zakonom i da vlada vrši svoja ovlašćenja na transparentan način i u skladu sa međunarodnim ugovorima, nacionalnim zakonodavstvom i opštim pravnim načelima.²⁶
34. Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: Sud) je smatrao neophodnim da naglasi da „u demokratskom društvu ni sudovi ni istražni organi ne smeju biti podvrgnuti političkom pritisku“.²⁷ Iz ovoga sledi da tužioci treba da budu samostalni u donošenju odluka i da prilikom saradnje sa drugim institucijama treba da obavljaju svoje dužnosti bez spoljnog pritiska ili mešanja izvršne vlasti ili parlamenta, uz poštovanje načela podela vlasti i odgovornosti.²⁸ Sud se takođe pozvao na

---

²³ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 5 o javnom tužilaštvu i maloljetničkom pravosuđu, Jerevanska deklaracija, CCPE (2010)1, 20. oktobar 2010, § 26

²⁴ Videti Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 19.

²⁵ Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 14.

²⁶ Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 13, tačke a & b. Za dalje garancije, Videti takođe tačke c do f.

²⁷ Guja protiv Moldavije/Moldavije (Veliko veće), br.14277/04, § 86.

²⁸ Kolevi protiv Bulgarske, br.1108/02, 05/02/2010, §§ 148-149; Vasilescu protiv Rumunije, br.53/1997/837/1043, 22/05/1998, §§ 40-41; Pantea protiv Rumunije, br.33343/96, 03/09/2003, § 238; Moulin protiv Francuske, br.37104/06, 23/02/2011, § 57

pitanje nezavisnosti tužilaca u kontekstu „opštih garancija, poput garancija koje osiguravaju funkcionalnu nezavisnost tužilaca od njihove hijerarhije i sudske kontrole akata javnog tužilaštva“.²⁹

35. Samostalnost tužilaca nije prerogativ ili privilegija koja je data u interesu tužilaca, već predstavlja garanciju u interesu pravične, nepristrasne i delotvorne pravde kojom se štiti i javni interes i privatni interesi datih lica.
36. Države moraju osigurati da su tužioci u mogućnosti da obavljaju svoje funkcije bez zastrašivanja, smetnji, uzmiravanja, neprimerenog uticaja ili neopravdanog izlaganja građanskoj, krivičnoj ili drugoj odgovornosti.³⁰
37. Tužioci, u svakom slučaju, moraju biti u mogućnosti da krivično gone, bez opstrukcija, javne funkcionere za krivična dela koja su izvršili, naročito ako je u pitanju korupcija, zloupotreba ovlašćenja i teška kršenja ljudskih prava.³¹
38. Tužioci moraju biti nezavisni ne samo od izvršnih i zakonodavnih vlasti, već takođe i od drugih aktera i institucija, uključujući one iz oblasti privrede, finansija i medija.
39. Tužioci su takođe nezavisni u pogledu njihove saradnje sa organima za sprovođenje zakona, sudovima i drugim organima.

3.2. Hijerarhija

40. Hijerarhijska struktura je uobičajena karakteristika većine javnih tužilaštava, uzimajući u obzir prirodu zadataka koje obavljaju. Odnosi između različitih nivoa hijerarhije moraju biti zasnovani na jasnim, nedvosmislenim i dobro uravnoteženim propisima, a takođe mora biti obezbeđen adekvatan sistem provera i kontrole.
41. U državi koja počiva na vladavini prava, kada javno tužilaštvo ima hijerarhijsku strukturu, delotvornost krivičnog gonjenja je, kada su u pitanju javni tužioci, snažno povezana sa transparentnim linijama autoriteta i odgovornosti.
42. Suštinski je važno uspostaviti odgovarajuće garancije protiv mešanja u aktivnosti tužilaca. Nemešanje znači da je osigurano da aktivnosti tužilaštva, naročito u toku sudske postupke, budu oslobođene od spoljnog pritiska, kao i od neprimerenih ili protivpravnih pritisaka u okviru samog tužilačkog sistema.³² U hijerarhijskom sistemu, nadređeni tužilac mora biti u mogućnosti da vrši odgovarajuću kontrolu nad odlukama tužilaštva, uz poštovanje garancija prava pojedinačnih tužilaca.

---

²⁹ Kolevi protiv Bugarske, br.1108/02, 05/02/2010, § 142

³⁰ Videti Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 4

³¹ Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 16

³² Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, §§ 31 i 32

3.2.1. Dodela i preraspodela predmeta

43. Kada su u pitanju organizacija i unutrašnji rad javnog tužilaštva, naročito dodela i preraspodela predmeta, one treba da zadovoljavaju zahteve nepristrasnosti u pogledu strukture, odgovornosti i nadležnosti za donošenje odluka tužilaštva.
44. Dodela i preraspodela predmeta treba da budu zasnovane na transparentnim propisima koji su usklađeni sa hijerarhijskom ili nehijerarhijskom strukturom tužilaštva.

3.2.2. Uputstva

45. Opšte odluke o sprovođenju krivične politike treba da budu transparentne u cilju osiguranja pravičnog, konzistentnog i efikasnog postupanja javnih tužilaca.
46. Opšta uputstva opšte prirode moraju biti u pisanom obliku i, uvek kad je to moguće, moraju biti obavljene ili na drugi način učinjene transparentnim. Ove instrukcije moraju strogo poštovati pravičnost i jednakost.³³
47. Uputstva od strane izvršne vlasti ili od strane nadređenih nivoa hijerarhije su neprihvatljiva u nekim pravnim sistemima. Iako postoji opšta tendencija sve većeg stepena nezavisnosti u tužilačkom sistemu, koju KVET podržava, ne postoje zajednički standardi u ovom pogledu. Kada zakonodavstvo ipak dozvoljava ova uputstva, ona treba da budu upućena u pisanom obliku ograničena i uređena zakonom.
48. Javni funkcioner koji smatra da se od njega traži da postupa na način koji je protivpravan, neprimeren ili neetički, treba da reaguje u skladu sa zakonom.³⁴
49. Tužilac ima pravo da traži da uputstva koja mu se izdaju budu u pisanom obliku. Kada smatra da je određeno uputstvo protivpravno ili da je suprotno njegovoj savesti, treba da postoji odgovarajući unutrašnji postupak koji može dovesti do njegove eventualne zamene.³⁵
50. Treba da postoji razumevanje da su ove garancije ustanovljene u interesu kako pojedinačnih tužilaca tako i javnosti.³⁶

3.3 Izbor i karijera

---

³³ 158 Videti Preporuku Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, Explanatory Memorandum (§ 13).

³⁴ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka br. R(2000)10 o kodeksima ponašanja za javne službenike, 11. maj 2000, § 12, tačka 1

³⁵ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 10

³⁶ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, Explanatory Memorandum (§ 10).

3.3.1 Opšta načela

51. Države članice treba da preduzmu mere da osiguraju:
- da se izbor, napredovanje i premeštaj tužilaca sprovode u skladu sa pravičnim i nepristrasnim procedurama, bez diskriminacije po osnovu pola, rase, boje kože, jezika, veroispovesti, političkog ili drugog mišljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, povezanosti sa nacionalnom manjinom ili drugog statusa;
  - da karijera tužilaca, njihova profesionalna evaluacija, njihovo napredovanje i njihova mobilnost budu zasnovani na transparentnim i objektivnim kriterijumima, poput stručnosti i iskustva; tela za izbor treba da budu izabrana na osnovu stručnosti i veština i treba da vrše svoje dužnosti nepristrasno i na osnovu objektivnih kriterijuma;
  - da mobilnost tužilaca takođe bude zasnovana na potrebama službe.³⁷
52. Izbor i razrešenje tužilaca treba da budu uređeni zakonom na najvišem mogućem nivou i putem jasnih i unapred poznatih pravila i procedura.
53. Bliskost i komplementarna priroda misija sudija i tužilaca stvaraju slične zahteve i garancije u pogledu njihovog položaja i uslova za vršenje funkcije, a koji se odnose na zapošljavanje, obuku, napredovanje, zarade, disciplinsku odgovornost i premeštaj (koji se mora sprovoditi samo u skladu sa zakonom ili uz njihovu saglasnost)³⁸ Iz ovih razloga, potrebno je osigurati odgovarajuće trajanje funkcije i mehanizme za napredovanje, disciplinsku odgovornost i razrešenje.³⁹
54. Težnja ka osiguranju nepristrasnosti, koja u jednom ili drugom obliku mora da bude osnova za izbor i napredovanje javnih tužilaca, može za posledicu imati kompetitivan sistem ulaska u profesiju i osnivanja Visokih Saveta ili za celo pravosuđe ili samo za tužioce.⁴⁰
55. Način na koji se imenuje i razrešava najviši javni tužilac ima značajnu ulogu u sistemu garantovanja pravilnog funkcionisanja tužilaštva.⁴¹
56. Ukoliko vlade imaju određeni nivo kontrole nad izborom najvišeg javnog tužioca, važno je da način izbora bude takav da se njime dobije poverenje i poštovanje javnosti i nosilaca sudijskih i tužilačkih funkcija sudskog i tužilačkog sistema i pravničke profesije. Najviši tužilac treba da bude izabran ili na dovoljno dug period ili na neodređeno vrijeme kako bi se osigurala stabilnost njegovog mandata i osiguralo da na njega ne utiču političke promene.⁴²

---

³⁷ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačke a, b i c

³⁸ Videti: Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, Obrazloženje, § 37

³⁹ Videti: Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 18.

⁴⁰ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačke a, b i c.

⁴¹ Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 34-35.

⁴² Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 37. Savet za ljudska prava, Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaut A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 65.

3.3.2 Obuka

57. Najviši nivo profesionalnih vještina i integriteta je preduslov delotvornog javnog tužilaštva i javnog poverenja u tužilaštvo. Tužioci stoga treba da dobiju odgovarajuće obrazovanje i obuku u cilju njihove specijalizacije.⁴³
58. Različiti evropski pravni sistemi obezbeđuju sudijama i tužiocima obuku u skladu sa različitim modelima, pri čemu se obuka poverava posebnim telima. U svim slučajevima, važno je osigurati samostalan karakter ustanove koja je zadužena za organizovanje ove buke, s obzirom da samostalnost predstavlja garanciju kulturnog pluralizma i nezavisnosti.⁴⁴
59. Obuku treba organizovati na nepristrasnoj osnovi i treba je redovno i objektivno ocenjivati u pogledu njene delotvornosti. Ukoliko je to primereno, zajednička obuka sudija, tužilaca i advokata o temama koje su od zajedničkog interesa može doprineti unapređenju kvaliteta pravde.⁴⁵
60. Obuka takođe treba da uključi i administrativno osoblje i službenike, kao i službenike za sprovođenje zakona.
61. Obuka, uključujući i obuku u oblasti upravljanja⁴⁶, je pravo, ali ujedno i dužnost tužilaca, kako pre preuzimanja njihovih dužnosti, tako i kao stalna obuka.
62. Tužioci treba da imaju mogućnost odgovarajuće specijalizovne buke kako bi adekvatno vršili svoje dužnosti, kako u okviru krivično-pravnog sistema⁴⁷, tako i izvan njega, uključujući i obuku koja se odnosi na upravljanje finansijskim resursima⁴⁸ i obuku u oblasti komunikacije⁴⁹
63. Države stoga treba da preduzmu delotvorne mere kako bi osigurale da tužioci imaju odgovarajuće obrazovanje i obuku, kako pre, tako i nakon izbora. Naročito, tužioci treba da budu upoznati sa:
- a. načelima i etičkim dužnostima njihove funkcije;
  - b. ustavnim i drugim pravnim zaštitama lica koja su uključena u pravne postupke;
  - c. ljudskim pravima i slobodama propisanim Konvencijom o zaštiti ljudskih prava i sloboda (posebno članovima 5 i 6) i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava;
  - d. načelima i praksama organizacije rada, upravljanja i ljudskih resursa;

---

⁴³ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, Obrazloženje, § 43

⁴⁴ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, Obrazloženje, § 46

⁴⁵ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, § 10

⁴⁶ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, § 10.

⁴⁷ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka CM/Rec(2012)11 o ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema, 19. septembar 2012, § 8

⁴⁸ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, § 10 i Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava, 11. decembar 2012, § 17

⁴⁹ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 8(2013) o odnosima između tužilaca i medija, 9. oktobar 2013, Preporuka VII

e. mehanizmima i materijalima koji doprinose efikasnosti i doslednosti njihovih aktivnosti⁵⁰.

64. Novi kriminalni izazovi, kao i sve veća složenost određenih oblika kriminaliteta nastaju usled brzog razvoja novih tehnologija, globalizacije i širenja međunarodne trgovine i protoka podataka. Posebna obuka koja omogućava tužiocima da se suoče sa pretnjama koje predstavljaju napred pomenute pojave je takođe potrebna.⁵¹

3.3.3. Ocenjivanje stručnih veština

65. Ocenjivanje rada tužilaca treba sprovoditi u redovnim intervalima, na razuman način i na osnovu adekvatnih, objektivnih i propisanih kriterijuma i u okviru odgovarajuće i pravične procedure.

66. Tužioci treba da imaju pristup rezultatima svog ocenjivanja i pravo da iznesu svoja zapažanja, i da pobijaju rezultate, kada je to primereno.

67. Napredovanje tužilaca mora biti zasnovano na objektivnim kriterijumima, naročito stručnim kvalifikacijama, sposobnostima, integritetu i iskustvu i o njemu se mora odlučivati u skladu sa pravičnim i nepistrasnim procedurama.⁵²

3.3.4 Premeštaj i mobilnost

68. Premeštaj tužioca u drugo tužilaštvo bez njegove saglasnosti može biti sredstvo neprimerenog uticaja na njegov rad.

69. Prilikom uvođenja premeštaja ili upućivanja bez saglasnosti tužioca, bilo da se radi o internim ili eksternim premeštajima ili upućivanjima, potencijalni rizici moraju biti u ravnoteži sa zakonom propisanim garancijama (na primer, premeštaj koji predstavlja prikriveni disciplinski postupak).

70. Mogućnost premeštaja tužioca bez njegove saglasnosti mora biti zasnovana na zakonu i ograničena na izuzetne okolnosti, kao što su izražene potrebe službe (ujednačavanje obima posla itd.) ili disciplinski postupci naročite težine, ali mora takođe uzeti u obzir stavove, aspiracije i specijalizacije tužioca i njegovu/njenu porodičnu situaciju.⁵³

71. Treba da postoji mogućnost žalbe nezavisnom telu.

3.3.5 Razrešenje

---

⁵⁰ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 7

⁵¹ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava, 11. decembar 2012, § 19

⁵² Videti Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminal i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgusta do 7. septembra 1990, § 7.

⁵³ Savet za ljudska prava, Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaut A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 68 i 69

72. S obzirom na njihovu važnu ulogu i funkciju, razrešenje tužilaca treba da bude podložno strogim uslovima, koji ne bi smeli da podrivaju nezavisno i nepristrasno obavljanje njihovih aktivnosti.⁵⁴ Sve garancije disciplinskog postupka treba da budu применljive.
73. Samostalnost tužilaca je njihova zaštita od proizvoljnih ili politički motivisanih razrešenja. Ovo je naročito značajno za najviše javne tužioce i zakon treba da jasno definiše uslove za njihovo prevremeno razrešenje.⁵⁵

3.4 Uslovi rada

3.4.1 Opšta načela

74. Tužiocima treba da imaju na raspolaganju potrebne i odgovarajuće resurse za vršenje svoje funkcije, koja je od suštinskog značaja za vladavinu prava.⁵⁶
75. Države treba da preduzmu mere kako bi osigurale da tužiocima imaju razumne uslove rada, poput zarade, stalnosti funkcije i penzije koji su u skladu sa njihovom ključnom ulogom, kao i odgovarajućih godina starosti za odlazak u penziju.⁵⁷

76. Uslovi rada treba da odražavaju značaj i dostojanstvo funkcije i poštovanje koje je sa njom povezano.⁵⁸ Odgovarajuća zarada tužilaca takođe implicira priznavanje njihove važne funkcije i uloge i može smanjiti rizik od korupcije.⁵⁹ Bonusi, kada postoje, moraju biti zasnovani na kriterijumima koji su u potpunosti objektivni i transparentni.

3.4.2 Nespojivost i sukob interesa

77. Tužiocima treba da u svakom trenutku poštuju najviše etičke i profesionalne standarde. Naročito, oni ne treba da postupaju u predmetima u kojima njihovi lični interesi ili njihovi odnosi sa licima koja imaju interes u predmetu mogu ugroziti njihovu punu nepristrasnost.⁶⁰ Tužiocima ne treba da se upuštaju u bilo koju aktivnost ili pravni posao ili da stiču bilo koji položaj ili funkciju, bilo plaćene ili neplaćene, koji su nespojivi sa obavljanjem tužilačke funkcije ili ih odvrćaju od pravilnog vršenja njihovih dužnosti.⁶¹

78. Države treba da garantuju da jedno lice ne može u isto vreme obavljati dužnosti tužioca i sudije. Međutim, države mogu da preduzmu mere kako bi omogućile da isto lice može sukcesivno obavljati

---

⁵⁴ Savet za ljudska prava, Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 70

⁵⁵ Venecijanska komisija, Izveštaji evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 40

⁵⁶ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava; Videti takođe Mišljenje br. 5(2010) o javnom tužilaštvu i maloljetničkom pravosuđu, Jerevanska deklaracija, CCPE (2010)1, 20. oktobar 2010, § 19

⁵⁷ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec (2000)19 Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5d

⁵⁸ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec (2000)19 Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačka d

⁵⁹ Venecijanska komisija, Izveštaji evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, §69. Takođe Videti: Savet za ljudska prava, Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 71

⁶⁰ Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske Smernice o etici i ponašanju javnih tužilaca – „Smernice iz Budimpešte“, CPGE (2005)05, 31. maj 2005, tačka II

⁶¹ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)10 o kodeksima ponašanja za javne službenike, 11. maj 2000, § 15, tačke 1, 2, 3

funkcije tužioca i sudije i obratno. Ovakve promene funkcija su moguće samo na izričit zahtev datog lica i uz poštovanje uspostavljenih garancija.⁶²

79. Svako pripisivanje sudskih funkcija tužiocima treba da bude ograničeno na predmete koji uključuju, naročito, lakše sankcije, ne treba da se vrši zajedno sa ovlašćenjem da se preduzme krivično gonjenje u istom predmetu i ne sme da utiče na pravo okrivljenih da odluku u takvim predmetima donese nezavistan i nepristrasan organ koji vrši sudske funkcije.⁶³
80. Tužioci treba da se u svakom trenutku ponašaju na profesionalan način i da nastoje da budu nezavisni i nepristrasni i da ih drugi smatraju takvima.⁶⁴
81. Tužioci treba da se uzdržavaju od političkih aktivnosti koje nisu spojive sa načelom nepristrasnosti.
82. Tužioci treba da koriste svoju slobodu izražavanja i udruživanja na način koji je usklađen sa njihovom funkcijom i koji ne utiče, odnosno ne ostavlja utisak da utiče, na nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa i tužilaca. Iako su slobodni da učestvuju u javnoj raspravi o pitanjima koja se odnose na pravne teme, pravosuđe ili sprovođenje pravde, oni ne smeju komentarisati predmete koji su u toku i moraju izbegavati izražavanje mišljenja koja mogu ugroziti ugled i integritet suda.⁶⁵
83. U skladu sa zakonom, u određenom odgovarajućem periodu, tužilac ne sme da postupa za bilo koje lice ili telo u pogledu bilo kojeg pitanja u kojem je postupao ili imao savetodavnu ulogu u odnosu na određenu javnu službu, a koje bi moglo da dovede do posebne koristi za to lice ili telo.⁶⁶
84. Tužilac, kao i sudija, ne sme da postupa u pitanjima u kojima ima lični interes i može biti povdrgnut određenim ograničenjima koja imaju za cilj zaštitu njegove nezavisnosti i integriteta.⁶⁷

3.5. Garancije u postupku

85. Standardi i načela ljudskih prava propisuju da su tužioci imaju odgovornost u vršenju svojih dužnosti i da se protiv njih može voditi disciplinski postupak.⁶⁸
86. U demokratskom sistemu zasnovanom na vladavini prava, oslobodajuća presuda ne treba da vodi disciplinskom postupku protiv tužioca koji je bio zadužen za predmet.

---

⁶² Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, §§ 17 i 18.

⁶³ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa, § 7.

⁶⁴ Savet za ljudska prava, Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, § 81

⁶⁵ Prilagođeno iz Kodeksa pravosudne etike Međunarodnog krivičnog suda

⁶⁶ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka n° R (2000)10 o kodeksima ponašanja za javne službenike, 11. maj 2000, član 26 tačka 3

⁶⁷ Venecijanska komisija, Izveštajo evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, §§ 17 i 62

⁶⁸ Savet za zaljudska prava, Preliminarni Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata A/65/274, 10. avgust 2010, § 60

87. Države treba da preduzmu mere kako bi osigurale da disciplinski postupak protiv tužilaca bude zasnovan na zakonu i da garantuje pravično i objektivno ispitivanje i odluku koja je podložna nezavisnom i nepristrasnom preispitivanju.⁶⁹
88. Tužioci ne treba da imaju opšti imunitet koji bi ih štitio od krivičnog gonjenja za krivična dela koja su izvršili i za koja treba da odgovaraju pred sudom, obzirom da ovo može voditi gubitku poverenja javnosti ili čak korupciji.⁷⁰ Države mogu uspostaviti posebne procedure za privođenje tužilaca pravdi kao garanciju njihove nezavisnosti i nepristrasnosti.
89. U skladu sa opštim standardima, tužiocima može biti potrebna zaštita od tužbi za radnje izvršene u dobroj veri u obavljanju njihovih dužnosti.

3.6 Zaštita tužilaca, njihovih porodica itd.

90. Države treba da preduzmu mere kako bi osigurale da tužioci, i kada je to potrebno, njihove porodice dobiju zaštitu države kada je ugrožena njihova lična bezbednost, kao posledica vršenja njihovih funkcija.⁷¹
91. Kada su tužioci ili njihove porodice izloženi nasilju ili pretnjama nasiljem ili bilo kom obliku zastrašivanja, prinude ili neprimerenog neopravdanog praćenja, treba sprovesti temeljnu istragu takvih incidenata i preduzeti korake kako bi se sprečilo njihovo ponavljanje u budućnosti; kada je potrebno, tužioci i njihove porodice treba da dobiju potrebno savetovanje ili psihološku podršku.⁷²

4. Dužnosti i prava tužilaca

4.1 Dužnosti koje se odnose na ponašanje tužilaca

4.1.1 Osnovna dužnost nepristrasnosti, objektivnosti i pravičnosti

92. Tužioci treba da obavljaju svoje funkcije nepristrasno i da postupaju objektivno. Takođe treba da ljude tretiraju kao jednake pred zakonom i ne smeju nikoga da favorizuju ili diskriminišu.
93. Tužioci su svesni opasnosti korupcije i ne traže, ne prihvataju niti primaju koristi ili bilo kakve prednosti u vršenju svojih funkcija. Svojom nepristrasnošću tužioci moraju osigurati poverenje javnosti u tužilaštvo. Tužioci izbegavaju druga zanimanja i druge zadatke u kojima njihova nepristrasnost može biti ugrožena. Oni identifikuju situacije koje predstavljaju sukob interesa i, ukoliko je potrebno, izuzimaju se od postupanja u tom zadatku.

---

⁶⁹ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5 tačka e. Videti takođe Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990, § 22

⁷⁰ Venecijanska komisija, Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II – Javno tužilaštvo, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011, § 61

⁷¹ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec (2000)19 Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 5, tačka g 1

⁷² Savetza ljudska prava, Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul A/HRC/20/19, 7. jun 2012, §§ 76 à 78 i 118

4.1.2 Odgovornost tužilaca

94. Tužioci rade na osnovu javne odgovornosti. Njihove odluke se zasnivaju na zakonu i drugim propisima i ostaju u okvirima njihovog diskrecionog ovlašćenja. Tužioci treba da naročito poštuju i osiguraju zaštitu ljudskih prava.
95. Tužioci postupaju na transparentan način, osim ako zakonodavstvo ograničava njihovo postupanje ili objavljivanje akata koja su izradili. Oni posebno treba da paze da njihove odluke budu izložene na način razumljiv strankama, kao i kada komuniciraju s javnošću i medijima.
96. Stručna znanja i veštine tužilaca, naročito u pogledu upravljanja, komunikacije i saradnje, uključujući i na međunarodnom nivou, moraju biti na visokom nivou i moraju se održavati kroz obuku. Tužioci moraju upravljati predmetima za koje su zaduženi brzo i sa optimalnim kvalitetom i treba da koriste resurse koji su im dostupni na odgovoran način.

4.1.3 Dužnost održavanja dostojanstva profesije

97. Tužioci moraju da zasluže poverenje javnosti pokazujući u svim okolnostima besprekorno ponašanje. Oni moraju postupati prema ljudima pravično, jednako, uz poštovanje i ljubazno i moraju se u svakom trenutku pridržavati najviših profesionalnih standarda i čuvati čast i dostojanstvo svoje profesije, uvek se ponašajući sa integritetom i pažnjom.⁷³

4.1.4 Kodeksi etike i ponašanja

98. Deljenje zajedničkih pravnih načela i etičkih vrednosti od strane svih tužilaca uključenih u pravni proces je od suštinskog značaja za pravilno sprovođenje pravde⁷⁴ i za poštovanje najviših profesionalnih standarda. Tužioci moraju biti u mogućnosti da identifikuju etičke probleme u svom radu i moraju ih rešavati pribegavanjem jasnim načelima.
99. Kodekse profesionalne etike i ponašanja treba usvojiti i objaviti, na osnovu međunarodnih standarda razvenih u okviru Ujedinjenih nacija, kao i onih koji su izloženi u Evropskim smernicama o etici i ponašanju javnih tužilaca (Smernice iz Budimpešte), usvojenim od strane Konferencije najviših javnih tužilaca Evrope 31. maja 2005. godine.

4.1.5 Osnovne slobode tužilaca

100. Tužioci uživaju slobodu mišljenja i govora i slobodu udruživanja na isti način kao i drugi članovi društva. Kada koriste ova prava, oni moraju uzeti u obzir dužnost diskrecije i paziti da ne ugrožavaju utisak nezavisnosti, nepristrasnosti i pravičnosti koje tužilac uvek mora poštovati.

---

⁷³ Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske Smernice o etici i ponašanju javnih tužilaca – „Smernice iz Budimpešte“, CPGE (2005)05, 31. maj 2005, tačka II.

⁷⁴ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, § 10.

101. Treba preduzeti sve korake da se osigura poštovanje privatnosti tužilaca.⁷⁵ Međutim, oni treba da se ponašaju sa diskrecijom i pažnjom kako ne bi doveli u pitanje dostojanstvo svoje profesije ili svoju sposobnost da obavljaju funkcije koje su im poverene.

5. Odnosi sa drugim akterima i institucijama

5.1 Odnosi sa oštećenima, svedocima, osumnjičenima, okrivljenima, optuženima i javnošću

102. Tužioci treba da poštuju pravo na pravično suđenje i da uzimaju u obzir legitimne interese svedoka, oštećenih, osumnjičenih, okrivljenih ili optuženih tako što osiguravaju da oni budu obavešteni o svojim pravima i o napredovanju postupka.⁷⁶

5.2 Odnosi sa sudovima (sudijama i zaposlenima u sudu) i advokatima

103. Kada je javno tužilaštvo deo sudske institucije, neophodno je uspostaviti jasnu razliku između tužilaca i sudija. Države članice treba da razjasne pravni status, nadležnosti i procesne uloge tužilaca zakonom, na način koji ne ostavlja mesta sumnji u uzajamnu nezavisnost i nepristrasnost tužilaca i sudija.⁷⁷

104. Pravično, nepristrasno i delotvorno pravosuđe se može garantovati samo komplementarnim radnjama sudija i tužilaca.⁷⁸

105. Radi delotvornosti pravosuđa, tužioci takođe moraju uvek održavati uljudne odnose sa svim zaposlenima u sudu i advokatima.

5.3 Odnosi sa istražiteljima

106. Tužioci i istražitelji saraduju na odgovarajući i delotvoran način u toku istraga.

107. Dužnost je tužilaca, kada je to u njihovoj nadležnosti, da osiguraju da istražitelji postupaju zakonito, uz poštovanje prava odbrane i da detaljno pouče sve osumnjičene, u najkraćem mogućem roku i na jeziku koji oni razumeju, o činjenicama koje mogu biti upotrijebljene protiv njih.⁷⁹

5.4 Odnosi za zatvorskom upravom

---

⁷⁵ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)10 o kodeksima ponašanja za javne službenike, 11. maj 2000, § 17.

⁷⁶ Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske Smernice o etici i ponašanju javnih tužilaca – „Smernice iz Budimpešte“, CPGE (2005)05, 31. maj 2005, tačka II

⁷⁷ Videti Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara Saveta Evrope o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 17 i Videti takođe CCPE Mišljenje br. 4(2009), 8. decembar 2009, Obrazloženje, § 66

⁷⁸ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, § 3

⁷⁹ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 4(2009) o odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordo, Obrazloženje, §§ 60 i 61

108. Tužilac je, u okviru svojih nadležnosti, odgovoran za potvrđivanje zakonitosti pritvora. Tužioci moraju osigurati punu i delotvornu zaštitu prava pritvorenika i lica na izdržavanju kazne zatvora, unapređivati njihovu situaciju i olakšavati njihovu reintegraciju u društvo.⁸⁰

5.5 Odnosi za medijima

109. Tužioci se podstiču da redovno obaveštavaju javnost, preko medija, o svojim aktivnostima i rezultatima.⁸¹ Radnje tužilaca treba da budu usmere ne na promovisanje i očuvanje transparentnosti i javnog poverenja u tužilaštvo.

110. Saopštenja tužilaca moraju pokazivati nepristrasnost, bez neprimerenog uticaja na sudije na bilo koji način i njihovog izlaganja ličnoj kritici.

111. Kada je neki tužilac izložen nepravničnom napadu putem medija, on ima pravo na ispravku spornih informacija i druga pravna sredstva u skladu sa nacionalnim pravom. Međutim, u ovakvim slučajevima, kao i kada se šire lažne informacije o licima i događajima koji su uključeni u postupak u kojem postupa određeni tužilac, poželjno je da svako reagovanje dođe od strane rukovodioca ili portparola tužilaštva a, u predmetima većeg značaja, od strane najvišeg javnog tužioca ili najvišeg organa koji je zadužen za tužilaštvo ili najvišeg državnog organa. Ovakva institucionalna reakcija svodi na najmanju meru potrebu datog tužioca da se koristi svoji pravom na odgovor koje je zajemčeno svakom licu, kao i rizik od preterane „personalizacije“ sukoba.

5.6 Odnosi sa državnim službenicima i drugim institucijama

112. Tužioci ne smeju da se mešaju u nadležnosti zakonodavne ili izvršne vlasti. Međutim, oni treba da saraduju sa državnim institucijama i raznim službama.

113. Tužioci treba da imaju ovlašćenje da nesmetano nalažu sprovođenje istraga i da krivično gone državne službenike i izabrane funkcionere kada su oni osumnjičeni da su izvršili krivična dela.⁸²

6. Organizacija javnog tužilaštva

6.1 Strukura

---

⁸⁰ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 6(2011) o odnosima između tužilaca i zatvorske uprave, 24. novembar 2011, §§ 16 i 36

⁸¹ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 8(2013) o odnosima između tužilaca i medija, 9. oktobar 2013, §§ 20 i 22. Videti takođe sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava: Arrigo i Vella protiv Malte (dec.), br.6569/04, 10. maj 2005; Yordanova i Toshev protiv Bugarske, br. 5126/05, § 53, 2. oktobar 2012; Observer et Guardian protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br.13585/88, 26. novembar 1991.

⁸² Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 16.

114. Osnovna odgovornost tužilaštva je da osigura delotvornost svog rada. Treba da postoji organizacija i struktura koje omogućavaju ispunjavanje svih zakonom propisanih zadatka sa brzinom i veštinom i uz održavanje visokog nivoa kvaliteta.

6.2 Zaposleni

115. Tužilaštvom treba upravljati delotvorno, uz izbegavanje bilo kakvih birokratskih lutanja. Da bi se ovo sprovelo u delo, tužioci treba da imaju dovoljan broj kvalifikovanog administrativnog osoblja koje je adekvatno obučeno. Takođe treba obezbediti stručnjake iz određenih oblasti, npr. za prijem oštećenih, obradu podataka, statističke podatke.

6.3 Upravljanje resursima

114. Obezbeđivanje odgovarajućih organizacionih, finansijskih, materijalnih i ljudskih resursa doprinosi osiguravanju samostalnosti tužilaštva. Naročito u vremenima ekonomskih poteškoća treba obezbediti dovoljno resursa za pružanje kvalitetne usluge.⁸³

116. Kada je upravljanje resursima povereno tužilaštvu, ono ima dužnost da upravlja strogo i transparentno.⁸⁴ U ovu svrhu, kao i radi postizanja najboljih rezultata sa raspoloživim resursima, treba da postoje relevantne mere; tužioci takođe treba da dobiju odgovarajuću obuku i podršku kvalifikovanih stručnih lica.

117. U svakom slučaju, i kada javno tužilaštvo ima i kada nema autonomiju u pogledu upravljanja, mora mu biti omogućeno da vrši procenu svojih potreba, pregovara o svom budžetu i odlučuje o korišćenju opredeljenih novčanih sredstava na transparentan način radi postizanja ciljeva brze i kvalitetne pravde.⁸⁵

6.4 Specijalizacija

119. Potrebu specijalizacije tužilaca, kao specijalizacije u okviru organizacione strukture tužilaštva, treba smatrati prioritetom,⁸⁶ kako bi se bolje odgovorilo na nove oblike kriminaliteta, kao i na predmete u kojima tužilac ima nadležnosti izvan krivično-pravnog sistema. Ona bi takođe vodila unapređenju međunarodne saradnje. Specijalizacija je od suštinskog značaja za unapređenje delotvornosti, ali takođe i kao odgovor na izazove koje za tužilačku funkciju predstavlja složenost savremenog društva.

6.5 Interna saradnja

120. Uzajamna i pravična saradnja, između različitih tužilaštava, kao i između tužilaca koji pripadaju istom tužilaštvu, je od suštinskog značaja za delotvornost javnog tužilaštva.

---

⁸³ Videti Mišljenje br. 4(2009) CCPE-a, Deklaracija iz Bordoia, stav 4. Videti takođe Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava, 11. decembar 2012, preporuka (i).

⁸⁴ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7(2012) o upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava, 11. decembar 2012, § 51

⁸⁵ Konsultativno veće evropskih tužilaca, Mišljenje br. 7 (2012) o upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava, 11. decembar 2012, preporuka (ii).

⁸⁶ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, § 8

7.Međunarodna saradnja

121. Tužioci treba da po međunarodnim zamolnicama za pružanje podrške u okviru svojih nadležnosti postupaju sa istom posvećenošću kao kada je u pitanju rad na nacionalnom nivou. U svojoj jurisdikciji, oni treba da doprinose, kada je to primereno, sprovođenju stranih odluka.
122. Tužioci treba da imaju pristup obuci o primeni međunarodnih pravnih akata i osnovnih načela na kojima su zasnovani uporedni pravni sistemi. Oni mogu da učestvuju u meri u kojoj je to najviše moguće u razmenama i međunarodnim forumima koji su korisni za obavljanje njihovih funkcija, uključujući upoznavanje sa najboljim praksama.⁸⁷
123. Kada je to potrebno radi veće efikasnosti, tužioci treba da koriste mehanizme saradnje poput Eurojust-a, Evropske pravosudne mreže i drugih relevantnih mreža, uključujući i tužioce za vezu.⁸⁸

PRILOG

Spisak dokumenata

1. Preporuka Rec(2000)10 Komiteta ministara državama članicama o *kodeksima ponašanja državnih službenika*, 11. maj 2000.
2. Preporuka Rec(2000)19 Komiteta ministara državama članicama o *ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu*, 6. oktobar 2000.
3. Preporuka Rec(2003)13 Komiteta ministara državama članicama o *informisanju putem medija u vezi sa krivičnim postupcima*, 10. jul 2003.
4. Preporuka Rec(2010)12 Komiteta ministara državama članicama o *sudijama: nezavisnost, efikasnost i odgovornost*, 17. novembar 2010.
5. Preporuka Rec(2012)11 Komiteta ministara državama članicama o *ulozi javnih tužilaca izvan krivično-pravnog sistema*, 19. septembra 2012.
6. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), *Mišljenje br. 1(2007) o načinima unapređenja međunarodne pravosudne saradnje u oblasti krivičnog pravosuđa*, 30. novembar 2007.

---

⁸⁷ Komitet ministara Saveta Evrope, Preporuka Rec(2000)19 o ulozi javnog tužilaštva u krivično-pravnom sistemu, 6. oktobar 2000, §§ 38 i 39.

⁸⁸ Konsultativno veće evropskih tužilaca, *Mišljenje br. 1(2007) o načinima unapređenja međunarodne pravosudne saradnje u oblasti krivičnog pravosuđa*, 30. novembar 2007, §§ 38 i 39

7. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 2(2008) o *alternativama krivičnom gonjenju*, 16. oktobar 2008.
8. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 3(2008), o *ulozi javnog tužilaštva izvan krivično-pravnog sistema*, 21. oktobar 2008.
9. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 4(2009) o *odnosima između sudija i tužilaca u demokratskom društvu*, 8. decembar 2009, Deklaracija iz Bordoa.
10. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 5(2010) o *državnom tužilaštvu i maloletničkom pravosuđu*, 20. oktobar 2010.
11. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 6(2011), o *odnosu između tužilaca i zatvorske uprave*, 24. novembar 2011.
12. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 7(2012) o *upravljanju sredstvima za potrebe javnih tužilaštava*, 11. decembar 2012.
13. Konsultativno veće evropskih tužilaca (KVET), Mišljenje br. 8(2013) o *odnosima između tužilaca i medija*, 9. oktobar 2013.
14. Konferencija vrhovnih javnih tužilaca Evrope, VI sesija, Evropske smernice o etici i ponašanju za javnih tužioce - „*Smernice iz Budimpešte*“, 31. maj 2005.
15. Konferencija javnih tužilaca Evrope, *Uloga javnog tužilaštva u zaštiti ljudskih prava i javnog interesa izvan krivično-pravne oblasti*, Sankt Peterburg, 3. jul 2008.
16. Venecijanska komisija, *Izveštaj o evropskim standardima u pogledu nezavisnosti pravosudnog sistema: Deo II - Javno tužilaštvo*, CDL-AD(2010)040, 3. januar 2011.
17. Komisija Ujedinjenih nacija za prevenciju kriminala i krivičnu pravdu, *Rezolucija o jačanju vladavine prava kroz poboljšani integritet i kapacitet javnog tužilaštva*, E/CN.15/2008/L.10/Rev.2, 17. april 2008.
18. Generalna skupština Ujedinjenih nacija, *Preliminarni izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata*, Gabriela Knaul, A/65/274, 10. avgust 2010.
19. *Smernice o ulozi tužilaca usvojene od strane Osmog kongresa Ujedinjenih nacija o prevenciji kriminala i postupanju sa učiniocima*, Havana, Kuba, 27. avgust do 7. septembar 1990.
20. Savet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Preliminarni izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata*, A/65/274, 10. avgust 2010.

21. Savet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul, A/HRC/20/19*, 7. jun 2012.
22. Savet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata i promociju i zaštitu svih ljudskih prava, građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući pravo na razvoj, A/HRC/11/41*, 24. mart 2009.
23. Savet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata, Gabriela Knaul, A/HRC/23/43*, 15. mart 2013.
24. Savet Ujedinjenih nacija za ljudska prava, *Izveštaj Specijalnog izvestioca za nezavisnost sudija i advokata i promociju i zaštitu svih ljudskih prava, građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, uključujući pravo na razvoj, A/HRC/8/4/*, 13. maj 2008.
25. Međunarodno udruženje tužilaca, *Standardi profesionalne odgovornosti i izjava o osnovnim dužnostima i pravima tužilaca*, 23. april 1999.
26. Međunarodno udruženje tužilaca, *Borba protiv upotrebe interneta radi iskorišćavanje dece*, Edicija Najbolje prakse, br. 1.
27. Međunarodno udruženje tužilaca, *Međunarodna studija pravnog okvira i implementacije službi za oštećene od strane javnih tužilaštava, sprovedena za Međunarodno udruženje tužilaca od strane dr Heike Gramckow, Susanne Seifert Nacionalni centar za državne sudove Arlington, VA, SAD*, 2006.
28. Međunarodno udruženje tužilaca, *Deklaracija o minimalnim standardima u pogledu bezbednosti i zaštite javnih tužilaca i njihovih porodica*, 1. mart 2008.
29. Međunarodno udruženje tužilaca, *Model smernica za delotvorno krivično gonjenje krivičnih dela protiv dece*, Edicija MUT-a Najbolje prakse, br. 2, opšta načela.
30. *Podnesak Međunarodnog udruženja tužilaca Komitetu za potragu za položaj Tužioca MKK*, mart 2011.
31. UNODC/IAP *Vodič o statusu i ulozi tužilaca (2014)*.

The translation was prepared as part of the Council of Europe project „Strengthening the judiciary reform process in Serbia“ and funded by the Federal Republic of Germany.